

Basistraining

voor vrijwilligers

Boom

Stichting
Lezen en Schrijven
Taal voor het leven

Inhoud

Welkom	3
Stichting Lezen en Schrijven	5
1. Kennismaken met de doelgroep	7
1.1. Hoe ziet de doelgroep eruit?	7
1.2. Casussen van deelnemers	9
1.3. Basisvaardigheden	13
1.4. Welke niveaus zijn er?	14
1.5. Basisvaardigheden in samenhang	15
2. Vrijwilliger zijn	17
2.1. Wat doet een vrijwilliger basisvaardigheden?	17
2.2. Oefendoelen	17
2.3. Hoe motiveer ik mijn deelnemer?	19
2.4. Hoe voer je een goed gesprek?	20
2.5. Begeleiding door vrijwilligers	21
2.6. Grenzen aangeven	22
2.7. De eerste activiteit	24
2.8. Leerstijlen	24
3. Oefenmateriaal	27
3.1. Succes!	27
3.2. Andere materialen van Stichting Lezen en Schrijven	32
3.3. Spreektaal	37
3.4. Ander materiaal van Stichting Het Begint met Taal	38
3.5. Over Stichting Het Begint met Taal	38
3.6. Oefenmateriaal bestellen	39
3.7. Ondersteuning via Startpunt Vrijwilligers	39
Instructiekaarten	41
Materialenwijzer	71

Welkom

Welkom bij de basistraining voor vrijwilligers

Deze training bestaat uit verschillende dagdelen. In de training leer je over de doelgroep waar jij als vrijwilliger mee gaat werken. Ook leer je hoe je jouw deelnemers zo goed mogelijk op een coachende manier kunt begeleiden bij het verbeteren van hun basisvaardigheden. Basisvaardigheden zijn taal-, reken- en digitale vaardigheden. De training sluit aan bij jouw toekomstige rol en bij de organisatie waar jij als vrijwilliger aan de slag gaat.

Deze training vormt een basis. Je vindt hier informatie over de doelgroep en over vrijwilliger zijn. Deze basis wordt aangevuld met verdiepende informatie over de doelgroep die jij gaat begeleiden. De materialen voor de verdiepende modules ontvang je van de trainer wanneer je deze nodig hebt.

Overal waar we hij of hem schrijven, bedoelen we álle mensen.

Je kunt alle informatie thuis rustig (na)lezen. Misschien komt niet alle informatie aan bod. Heb je vragen? Stel deze dan aan je trainer of coördinator of kijk op de website van het Startpunt Vrijwilligers.

Heel veel plezier in deze training en natuurlijk in je werk als vrijwilliger!

Stichting Lezen en Schrijven

Een samenleving waarin iedereen meedoet

In Nederland hebben 2,5 miljoen volwassenen moeite met lezen, schrijven of rekenen. Daardoor hebben ze ook vaak moeite met een computer of een smartphone. Dat heeft veel gevolgen. Een baan vinden, gezond leven en grip hebben op je geldzaken is dan lastiger.

Wij zetten ons ervoor in dat iedereen kan lezen, schrijven en rekenen.

Daarom maken we laaggeletterdheid onderwerp van gesprek bij het publiek en de politiek.

Dat doen we met advies en campagnes. We ondersteunen gemeenten bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering. En we ondersteunen organisaties met scholing, onderzoek en lesmateriaal.

Want een samenleving waarin iedereen meedoet, daar hebben we allemaal wat aan.

1.

Kennismaken met de doelgroep

hallo

hallo

1. Kennismaken met de doelgroep

1.1. Hoe ziet de doelgroep eruit?

Bij het begeleiden van de deelnemers (de doelgroep) spelen de volgende zaken een rol:

- de mate van geletterdheid (in hoeverre kan de persoon lezen en/of schrijven?)
- het oefendoel van de deelnemer
- de moedertaal
- het taalniveau

Geletterdheid

Laaggeletterdheid is niet hetzelfde als analfabetisme. Mensen die analfabeet zijn, kunnen niet lezen en schrijven. Zij weten niet hoe klanken weergegeven kunnen worden door geschreven tekens (letters). Ook weten zij niet dat een combinatie van tekens een woord vormen. Zij hebben weinig of geen onderwijs gevolgd.

Mensen die laaggeletterd zijn kunnen onvoldoende lezen, schrijven, rekenen en/of omgaan met computers om effectief te kunnen handelen in persoonlijke en maatschappelijke situaties en in situaties van studie en werk. Zij hebben wel onderwijs gevolgd.

Moedertaal

De taal die je het eerst hebt leren spreken wordt je moedertaal genoemd.

Als Nederlands je moedertaal is, dan wordt dat NT1 genoemd: Nederlands als eerste taal.

Leer je Nederlands terwijl je een andere moedertaal hebt, dan wordt dat NT2 genoemd: Nederlands als tweede (derde, vierde ...) taal. Binnen de groep NT2'ers kun je te maken krijgen met deelnemers die wel gealfabetiseerd zijn in hun eigen letterschrift, maar niet in het Latijnse schrift dat in het Nederlands wordt gebruikt. Bijvoorbeeld Chinese karakters of het Arabische schrift, zij worden andersalfabeten genoemd.

Factoren bij het leren van taal

Er zijn verschillende factoren die van invloed kunnen zijn op het leren van taal. NT1'ers en NT2'ers kunnen daarbij tegen verschillende problemen op lopen.

NT1'ers

- NT1'ers zijn opgegroeid in een Nederlandse taalomgeving. Zij spreken en begrijpen Nederlands. Wanneer zij uit een taalarme omgeving komen (waar weinig (voor) gelezen wordt en weinig (Nederlands) wordt gepraat) is hun woordenschat klein. Ze missen vooral de woordenschat van abstractere zaken, en ze begrijpen veel woorden niet. De woordenschat die ze hebben is wel toereikend voor het dagelijks leven.
- Zij zijn opgegroeid met de Nederlandse grammatica en zij maken geen 'kromme' zinnen die gerelateerd kunnen worden aan een andere moedertaal (zoals bij NT2'ers).
- Zij hebben vaak slechte ervaringen met school of ze hebben door omstandigheden weinig onderwijs gehad.
- Zij schamen zich vaak voor hun taalproblemen en verbergen deze door smoezen te gebruiken.
- Zij vermijden vaak lezen en schrijven.
- Zij hebben vaak weinig zelfvertrouwen, een laag zelfbeeld en faalangst.
- Zij kunnen zwakke lezers zijn doordat zij leerproblemen hebben. Dit geldt ook voor schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.
- Zij zijn vaak opgegroeid in- of leven in een taalarme omgeving.
- Zij hebben relatief vaak te maken met lastige leefomstandigheden (slechte gezondheid, schulden).

NT2'ers

- Bij NT2'ers is het taalprobleem vaak meteen duidelijk en gemakkelijk te verklaren. Zij moeten een nieuwe taal leren en dat is direct merkbaar in de mondelinge communicatie.
- Jongere NT2'ers zijn mondeling relatief snel taalvaardiger, maar zij spreken thuis vaak een andere taal (hun moedertaal). Hierdoor is het verschil tussen mondelinge en schriftelijke vaardigheden groot.
- Oudere NT2'ers moeten alle onderdelen van de tweede taal nog leren, inclusief woordenschat, uitspraak en spreekvaardigheid. Het gaat langzamer en zij volgen niet, zoals jongeren, hele dagen onderwijs. Zij komen daardoor ook minder in aanraking met Nederlanders en de Nederlandse taal. Ze hebben niet voldoende mogelijkheden om het Nederlands te oefenen. Daardoor duurt het leren van de Nederlandse taal lang en is de kans groot dat er altijd hiaten blijven.
- NT2'ers hebben vaak moeite met spelling, zinsbouw, spreekwoorden, lidwoorden, voorzetsels, verwijzwoorden en/of vervoegingen.
- Zij hebben last van de invloed van hun eigen taal. Sommige talen kennen bijvoorbeeld geen lidwoorden of hebben hele andere zinsconstructies. Grammaticale vormen uit hun eigen taal 'vertalen' zij naar het Nederlands.